

КУЛТУРЕН ЖИВ®

1-2/2025

КУЛТУРЕН ЖИВОТ

1-2/2025

СОДРЖИНА

Славе Ѓорѓо Димоски 5 Грозје од кукавица (Или некоја друга Тајна вечера)

ИНТЕРВЈУ НА „КУЛТУРЕН ЖИВОТ“

Лидија Кайушевска-Дракулевска 6 Преку книгите се гледаме еден со друг појасно,
Разговор со Жарко Кујунџиски

ИЗЛОЖБА

Викторија Васева Димеска 18 Анета Светиева, Ретроспективна изложба

АРХИТЕКТУРА

Блажоја Бајковски 22 STRADA BRUTALISSIMA,
Архитектурата како вектор на колективна интелигенција
и рефлексивна меморија на Скопје

ИНТЕРВЈУ НА „КУЛТУРЕН ЖИВОТ“

Влашко П. Коробар 28 Со Алберто Кампо Баеза за светлината во архитектурата

КУЛТУРНА РУТА НА СВЕТИТЕ КИРИЛ И МЕТОДИЈ

Маја Јакимовска-Тошиќ 34 Европската културна рута на Светите Кирил и Методиј
во македонската културна традиција

ИЗЛОЖБА

Викторија Васева Димеска 38 Стефан Маневски, 90 години од раѓањето (1934 – 1997)

ПОРТРЕТ

Десина Анѓеловска 42 Од теорија до поезија: Патрис Павис,
театролог и писател

КУЛТУРЕН

Списание за култура,
уметност и општествени
прашања

LXIX јануари - јуни 2025

РЕДАКЦИСКИ ОДБОР:

Љубица Арсовска (главен уредник),
Лидија Капушевска-Дракулевска,
Дијана Томиќ Радевска,
Влатко Коробар,
Владимир Мартиновски,
Сеад Џигал,
Елена Новкоска (графички уредник)

Надворешни членови:

Кевин Робинс (Велика Британија)
Кжиштоф Чижевски (Полска),
Борислав Павловски (Хрватска),

Редакција и администрација
Рузвелтова 6, 1000 Скопје
Република Северна Македонија
E-mail: kulturen.zivot@yahoo.com
РАКОПИСИТЕ НЕ СЕ ВРАЌААТ

ПРЕТПЛАТА

Цена на примерок: 200 денари (5 €)
Жиро сметка: 300000000220032
(даночен број 4030988216004)
За плаќање од странство: 0270100029380
Депонент: Комерцијална банка АД Скопје,
со ознака „Културен живот“, Скопје

Printed in Macedonia

На корицата:

Анета Светиева,
експонати од
ретроспективната изложба, 2025

КНИЖЕВНИ ЕСЕИ

Влада Урошевиќ	48	Од Струга, низ која Вистан Хју Одн еднаш шеташе во влечки (Кон Околу шри љо љолноќ на Димитрие Дурацовски)
Ведран Диздаревиќ	54	Две добредојдени книги:
Кон Девојчински сјомени од Ани Ерно
и Кој го уби шашко ми од Едуар Луј
Наџаша Аџанасова	58	Негувам значи постојам (кон графичката новела
Големите просјанскива од Кајрин Мерис
Калина Малеска	62	Познати цитати, други перспективи
Илина Јакимовска	64	Средба на ул. Народен фронт бр. 28
кон Три Марији од Оливера Корвезирска
Ана Сшојаноска	66	Горан Стефановски, по трет пат или
драмите на личното, нашето, интимното...

ИЗЛОЖБА

Ана Франѓовска	72	Скриеното трето: Простори на тивка сила

ЛУБИЛЕИ

Славица Јанешлиева	78	45 години од основањето на Факултетот за ликовни уметности
Андреј Медиќ Лазаревски	80	Филозофски филмски фестивал
15 години провокација, полемика и поезија

ЕСТЕТИКА

Иван Џејароски	82	Естетиката на просветителството – Волтер и Дидро

МУЗИКА

Александар Трајковски	90	Солистичката концертна активност
на оперската уметница Зина Креља |
|-----------------------|----|--|

ИМПРЕСИИ

Мајнхард Раухенштајнер	94	Скопје љубов моја
	96	Метафора жито, како и парчиња стакло: Колаж од парчиња
огледало, дигитални графики на Марко Трпески

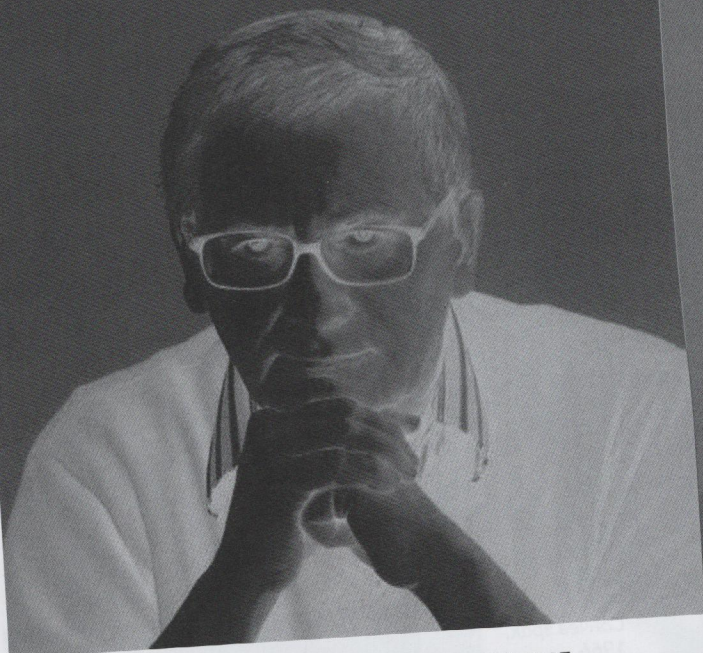
ИЗЛОГ НА КНИГИ

Анастасија Ѓурчинова	100	Владимир Мартиновски, Часови без часовник
Александра Јурукоска	102	Славе Ѓорго Димоски, Грозје од кукавица
Соња Сшојменска-Елзесер	103	Сузана В. Спасовска, На врв од осирцаиша
Лени Фрчкоска	104	Едвард Ван де Вендел, Денови на блуѓрас-љубов
Сашо Гиѓов-Гиш	106	Ѓоко Здравески, небо шрејшо

ДРАМСКА БИБЛИОТЕКА НА „КУЛТУРЕН ЖИВОТ“

Пајрис Павис	109	Посета во болница

ПОРТРЕТ

Патрис Павис (1947) е француски театролог, универзитетски професор и писател. По стекнувањето, во 1970 и 1971 година, со двојна универзитетска диплома, по германски јазик и по модерна книжевност, на Универзитетот Нантер-Париз 10, тој ќе докторира во 1974 г. на Универзитетот Лион 2, под менторство на реномираниот теоретичар Рене Жирар, при што насловот на неговата докторска теза е: „Проблеми на театарската семиологија“. Во 1983 г., Павис ќе го одбрани и вториот – т.кн. „државен докторат“ – на Универзитетот Сорбона - Париз 3, под менторство на реномираната теоретичарка на театарот Ан Иберсфелд. Насловот на дисертацијата за хабилитација е „Мариво наспроти предизвиците на сцената“.

Во текот на својата долгогодишна академска кариера Павис ќе работи како професор по театарски студии на три континенти, предавајќи на реномирани универзитети како: *Université Sorbonne Nouvelle, Université Paris 8, Royal Military College of Canada, Korean National University of the Arts, Ruhr University Bochum, University of Amsterdam, University of Kent* и други.

Павис е добитник на бројни престижни признанија, меѓу кои: лауреат на фондацијата Зелица (1968); лауреат на фондацијата Хумболт (1985); добитник на наградата за најдобар истражувач на фондацијата Хумболт (2007). Освен тоа, тој е почесен доктор на универзитетот Квин Мери во Лондон, како и на универзитетите во Братислава, Софија и Таргу Муреш.

Поважни теориски книги:

Проблеми на театарска семиологија/
Problèmes de sémiologie théâtrale. (1976). Presses de l'Université du Québec.

Речник на театарот/*Dictionnaire du théâtre*.

(2019). Четврто надолно издание (1980, 1987, 1996) Paris: Armand Colin "Hors collection".

- Театарот на крстопатието на културите/*Le théâtre au croisement des cultures*. (1990). Paris: Corti.

- Современа режија/*La mise en scène contemporaine*. (2007). Paris: Armand Colin.

- Речник на изведбата и на современото театар/*Dictionnaire de la performance et du théâtre contemporain*. (2014, 2018). Paris: Armand Colin.

- Анализа на спектакли/*Analyse des spectacles*. (1996). Paris: Dunod.

- Анализа на драмските текстови/*Analyse des textes dramatiques*. (2016). Paris: Armand Colin.

- Изведување Кореја/*Performing Korea*. (2017). London: Palgrave Macmillan.

Поважни драмски текстови:

- Да се бакнеме во вишноваџа жрагина!/
Embrassons-nous dans la cerisaie ! (2014). Mexico: Universidad Autonoma de Chihuahua.

- Вања и Таа/Vania et Elle. (2007). Madrid: Ateneo de Madrid -Catedra Valle-Inclan/ Lauro Olmo.

- Моите три сестри/Mes trois sœurs. (2007). Madrid: Ateneo de Madrid -Catedra Valle-Inclan/ Lauro Olmo.

- Посета во болница/Une visite à l'hôpital. (2017). Colleccion Textos/Creacion. Teatr@, Revista de Estudios Culturales, Numero 1, 2017.

Роман:

Ти си поезија/*Poème toi-même* (2021). Paris: Edilivre.

Преведени дела на македонски јазик:

Ти си поезија (*Poème toi-même*, 2021). (2023). Роман. Битола; Перун Артис.

Посета во болница (*Une visite à l'hôpital*, 2017). (2025). Драмска пиеса. Културен живот, бр. 1-2 /2025.

Уредник на академски списанија:

- Studies in Theatre & Performance (Ексетер)
- Theatre Forum (Сан Диеро)
- Assaph (Тел Авив)
- Teatro (Мадрид)
- Performance Research (Аберистут)
- Contemporary Theatre Review (Лондон).
- Theatre Studies (Танеј)
- Critical Stages (Сeyн)
- Art, communication and popculture (Нитра)

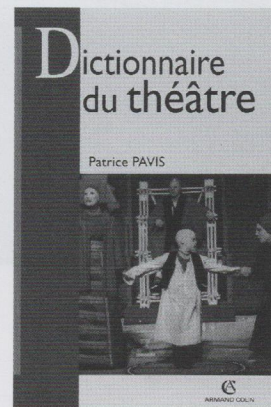
Десџина Анџеловска

Од теорија до поезија: Патрис Павис, театролог и писател

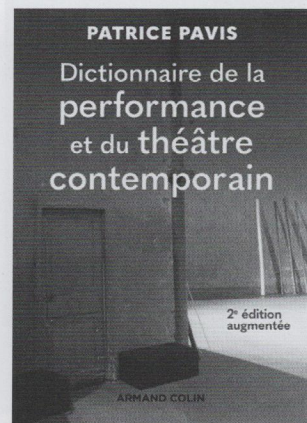
Патрис Павис (1947 г. Франција) е еден од најзначајните светски современи театролози, реномиран професор во областа на театарските студии и афирмиран писател. Павис има огромен придонес за унапредувањето на теориската анализа на новите светски трендови и форми во драмата, театарот и изведувањето, со посебен фокус на семиологијата и интеркултуралноста. Со својата, пак, долгогодишна педагошка и научна работа на најпрестижните светски универзитети во областа на хуманистичките науки и театарските студии, Павис дал суштински придонес во формирањето на генерации истражувачи, наставници и уметници низ светот.

Павис е автор на клучни книги од областа на теоријата на театарот, кои денес се сметаат за незаобиколни референци во доменот на театарските и културните студии. Делото со кое амбициозниот и систематизиран научен придонес на театрологот ќе му стане познат на целиот свет е неговиот *Речник на шеаџароџ* (1980)¹, што ќе доживее бројни реизданија и ќе биде преведен на повеќе од 20 јазици.

Овој речник, кој вклучува теоретски, технички и семиотички термини и концепти, денес е незаменлив прирачник за студентите, истражувачите и љубителите на драмата и театарот. Во еден разговор, во кој се навраќа на настанувањето на речникот, Павис објаснува дека идејата за ова помагало кај него се родила во периодот додека живеел и истражувал за својата докторска теза во Канада, од 1973 до 1976 г. Интересирајќи се, во тој контекст, и за теоријата на книжевноста, тој сфатил дека постојат бројни појмовници на англиски јазик од оваа област, кои им овозможуваат на корисниците да се стекнат со клучните познавања и концепти на книжевната анализа: „Од друга страна не најдов ниту едно дело посветено исклучиво на вокабуларот и анализата на театарот. Така се почувствував овластен да изработам фиши за неколку поими од областа на драматургијата и на режијата“^{2,3}. Потребата за изготвување и објавување на едно вакво прегледно и сеопфатно помагало кај Павис особено се засилила кога почнал да предава на Институтот за театарски студии на Универзитот Нова Сорбона во Париз во 1976 г. и кога, со студентите, особено се интересирале за опишувањето и толкувањето на театарските претстави: „Во рамките на моите семинари по анализа на претстави, согледав дека студентите и јас сме доста

Речник на шеаџароџ

Речник на изведувањето и на современиот шеаџар

¹ Patrice Pavis, *Dictionnaire du théâtre*, Paris, Armand Colin, 2019. Четврто надополнето издание (1980, 1987, 1996).

² Patrice Pavis, „Autour du Dictionnaire du théâtre et du Dictionnaire de la performance et du théâtre contemporain“, Сеуште необјавен разговор со Патрис Павис, воден од страна на Gaia Richard-Bergereau, Océane Megevand, Julie Keyser и Clara Deslee во мај 2023 г.

³ Преводите на сите наслови на книги и цитати од француски на македонски јазик се на авторката на прилогот.